

Izvod iz Nacrta Plana upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save koji se odnose na rijeku Unu. Dokument objavljen na portalu voda.ba na 150 stranica.

Izgradnjom mHE i HE u NP 'Una' dolazi do:

1. Zadržavanja sedimenata i hranjive materije iz vode, mijenja se temperatura i hemija rijeke i,
2. ometa se geološki proces erozije i nanosa kojima rijeka oblikuje zemlju koja je okružuje,
3. te se mijenja fizičko-hemijski uvjet u vodi koji usporava stvaranje sedre, koja predstavlja jedno od glavnih prirodnih fenomena našeg područja.
4. Također izgradnja mHE i HE dovodi do trajnog gubitka plodnog tla, šuma i degradacije gornjeg toka rijeke,
5. gubitka bioraznolikosti, opadanja kvalitete vode zbog stvaranja 'efekta bare' u akumulacijama, promjene mikroklimе područja i potapanja izvora čiste pitke vode".

U nastavku Vam donosimo izvode iz Nacrta Plana upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save koji se odnose na rijeku Unu:

„...”Jako izmijenjeno vodno tijelo” je tijelo površinske vode koje je, kao posljedica fizičkih promjena izazvanih ljudskom aktivnošću, značajno izmijenilo prvobitni karakter zbog čega je, kao takvo, definisano od strane zemalja članica, saglasno odredbama Aneksa II Čl. 2(9) WFD”. Definisanjem ove vrste vodnih tijela naglašava se osnovna namjera ODV, okvirna direktiva za vode EU, da se se stavi poseban naglasak na identifikaciju onih vodnih tijela koja su, u odnosu na referentne uslove, a pod dejstvom značajnih antropogenih djelovanja dovela do značajnih hidromorfoloških promjena istih. Tu se u prvom redu misli na ljudske aktivnosti vezane za zaštitu od poplava, proizvodnju električne energije, zahvatanje vode za razne potrebe, obezbijedenje povoljnijih uslova za transport itd.“

„...Važno je napomenuti da se pomenutim “Strateškim planom” apostrofira prioritet izgradnje malih hidroelektrane u BiH/FBiH a da se istovremeno ničim ne ukazuje, da se ova izgradnja može i treba provesti samo u potpunoj sinhronizaciji sa drugim sektorskim planovima i strategijama - prvenstveno onim iz sektora voda i okoliša.

Naime, potpuno je neprihvatljivo planirati izgradnju MHE a pri tome ne uzeti u obzir da se njihova izgradnja mora uskladiti sa postojećim ZoV FBiH i zakonodavstvom EU vezanim za sektor voda kao i najboljim praksama kod izgradnje MHE koje postoje u državama EU.

Stoga se, sukladno opšteprihvaćenim principima u zemljama Europske unije, u svim ključnim dokumentima sektora voda u FBiH naglašava, da se kroz provođenje politike upravljanja vodama mora omogućiti i podrška razvoju energetike u smislu korištenja hidropotencijala ali uz jasno definisanje određenih preduslova za taj vid korištenja vodnih resursa.

Prvenstveno se misli na jasno definisanje uslova za prihvatljivost tih projekata sa aspekta utjecaja na okoliš koje vlasnici MHE često pokušavaju da "zaobiđu" i na taj način smanje svoje investicione i eksploatacione troškove vezane za održanje ekološki prihvatljivog, garantiranog proticaja, kao i provođenje dodatnih mjera na očuvanju i poboljšanju kvaliteta voda i okoliša (npr. izgradnju ribljih staza, finansiranje alternativnih projekata usmjerenih na zaštitu vodnih resursa i sl). „ ...12 OKOLIŠNI CILJEVI

Okolišni ciljevi upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u FBiH prikazani su detaljno u Pratećem dokumentu br. 11 - Okolišni ciljevi. Ovdje se daje sažeti prikaz samo najvažnijih informacija i podataka iz tog dokumenta.

Okolišni ciljevi se uspostavljaju u svrhu obezbjeđenja dugoročno održivog korištenja vodnih resursa uz planiranje i provođenje seta neophodnih mjera na održanju i/ili poboljšanju zaštite akvatičnog okoliša. Za sve EU zemlje okolišni ciljevi su jasno definisani u ODV. Pri tome, ODV prepoznaje i niz mogućnosti za zemlje članice EU da definišu određene izuzetke u pogledu dostizanja generalno proklamovanih okolišnih ciljeva na način:

da se uspostave manje "strogi" ciljevi;

da se produži vremenski period unutar kojeg će se predmetni cilj ostvariti;

da se izuzeci naprave za slučaj budućih održivih razvojnih projekata

Za potrebe ovog plana okolišni ciljevi su uspostavljeni uz istovremeno sagledavanje:

antropogenih pritisaka i uticaja na status površinskih vodnih tijela;

antropogenih pritisaka i uticaja na status površinskih vodnih tijela;

raspoloživih podataka o monitoringu kvaliteta/kvantiteta površinskih voda;

ocjene statusa i procjene rizika za sva površinska vodna tijela.

Sukladno ODV /Okvirna direktiva o vodama EU/ i ZoV FBiH, opći okolišni ciljevi zaštite akvatičnog okoliša u slivu rijeke Save u FBiH definisani su na način da se ostvari:

sprečavanje degradacije postojećeg statusa površinskih i podzemnih vodnih tijela;

postizanje najmanje dobrog ekološkog i dobrog hemijskog statusa za sva površinska vodna tijela;

postizanje najmanje dobrog kvantitativnog i hemijskog statusa za sva podzemna vodna tijela;

uvažavanje posebnih zahtjeva za zaštićena područja;

osiguranje održivog upravljanja vodama.“

„...12.1.1

Izuzeci vezani za prvi ciklus planiranja upravljanja vodama nažalost, puna primjena člana 4 ODV, okvirne direktive o vodama, se nije mogla provesti za potrebe ovog plana upravljanja usljed nedostatka adekvatnih ulaznih podataka neophodnih za provođenje traženih analiza. Naime, proces analize izuzeća koje propisuje član 4 podrazumijeva transparentno

objašnjenje zašto se određene mjere moraju “prolongirati”, tj. mogu se implementirati:

(i) tek nakon prvog ciklusa i uz produženje rokova ili

(ii) kroz primjenu manje striktnih okolišnih ciljeva.

Ove analize trebaju jasno da pokažu da li potrebne mjere za dostizanje okolišnih ciljeva i dobrog statusa/potencijala:

nije moguće implementirati u toku prvog ciklusa zbog prirodnih ograničenja;
nisu tehnički izvodljive;

ili su tehnički izvodljive, ali ekonomski neopravdane.

Stoga, da bi se izbjegle potencijalno značajne greške u donošenju odluka baziranih na veoma neizvjesnim ulaznim podacima dogovoreno je da se naredni planski ciklus iskoristi za prikupljanje neophodnih podataka i provođenje detaljnijih analiza kako bi se u narednom RBM planu ove analize mogle adekvatno iskoristiti za donošenje konačnih odluka u pogledu definiranja izuzeća od okolišnih ciljeva po osnovu člana 4 ODV-a.

U nastavku se daje prikaz preliminarno provedenih analiza izuzetaka po osnovu člana 4 ODV u slivu rijeke Save u FBiH.,

„12.1.2

Izuzeci vezani za član 4 ODV Za vodna tijela koja su za potrebe ovog plana preliminarno identificirana kao JIVT i kandidati za JIVT, ekspertnom procjenom je ustanovljeno da se za ova vodna tijela, zbog svog dugoročnog korisničkog značaja i funkcije, ne mogu ostvariti značajna poboljšanja u pogledu njihovog ekološkog statusa tokom slijedećih 6 godina.

Izuzeci vezani za član 4 ODV u skladu sa članom 4, manje striktni okolišni ciljevi od onih predviđenih ODV-om mogu se primijeniti samo na ograničeni broj vodnih tijela, uz napomenu da se uz primjenu te vrste izuzeća, status tih vodnih tijela ne smije pogoršati.

Analize koje su provedene za potrebe ovog Plana ukazale su da ne postoje razlozi da se ova vrsta izuzeća primjeni na bilo koje vodno tijelo površinskih voda u slivu rijeke Save u FBiH.“

Član 4

ODV-a, okvirna direktiva o vodama, utvrđuje okolnosti pod kojima je dozvoljen “neuspjeh” u dostizanju okolišnih ciljeva i to kada se radi o planiranim aktivnostima/infrastrukturnim projektima koji trebaju da se realiziraju u funkciji održivog razvoja društva a nužno imaju za posljedicu pogoršanje statusa određenih vodnih tijela. U skladu sa članom 4 ODV za svako pojedinačno izuzeće potrebno je dati i dobro argumentirano objašnjenje. Koje aktivnosti se mogu smatrati nužnim u funkciji održivog razvoja društva, nije eksplicitno naznačeno u ODV, ali se generalno sugerije primjena svih proklamiranih principa proisteklih iz strateških razvojnih dokumenata donešenih na nivou država članica EU i principa “dobrog upravljanja”, uključujući i dosljednost u politici, socijalnoj integraciji i transparentnosti, kao

i to da se na najbolji način iskoriste sve mogućnosti različitih dostupnih opcija. Da bi se minimizirali negativni uticaji na status kvaliteta vodnih tijela na kojim će se izvoditi gore pomenuti infrastrukturni radovi, programom mjera je predviđeno da nadležne institucije kroz odgovarajuće saglasnosti/dozvole uslove investitorima izgradnju pomenutih objekata uz provođenje određenih mjera, baziranih prvenstveno na dobrim praksama iz država EU, a koje bi trebale smanjiti neželjene posljedice na kvalitativno-kvantitativni status predmetnih vodnih tijela. Stoga se pomenuti infrastrukturni projekti navode kao kandidati za izuzeće po članu 4 ODV u okviru ovog RBM plana jer se za njih mora obratiti posebna pažnja kod izdavanja dozvola i/ili odobrenja. Dakle, ovim planom upravljanja se predviđa da se tokom prvog RBM ciklusa, 2016 - 2021, prikupe nedostajući podaci kako bi se za potrebe dorade ovog plana mogli eventualno obrazložiti razlozi za uspostavljanje izuzeća za svaki od gore navedenih projekata/objekata ponaosob.

Za prvi planski period, 2016 - 2021 godina, slijedeća pitanja upravljanja vodama su identificirana kao "značajna pitanja":

Zagađenje površinskih voda organskim supstancama;

Zagađenje površinskih voda nutrijentima;

Zagađenje površinskih voda opasnim supstancama;

Hidromorfološke promjene vodnih tijela površinskih voda;

Promjene kvantitativnih i/ili kvalitativnih karakteristika podzemnih voda

Nedovoljan povrat troškova vodnih usluga.

Za "potencijalno značajna pitanja" odlučeno je da se programom mjera obuhvate sve one aktivnosti koje treba provesti tokom narednog RBM planskog ciklusa u cilju poboljšanja pouzdanosti postojećih ulaznih podataka kako bi se kod ažuriranja ovog plana 2022.god. moglo odlučiti da li se neki od ovih problema treba identificirati kao "značajno pitanje" upravljanja vodama u slivu rijeke Save i uključiti u analize za plan upravljanja za period 2022-2027."

„14.1 Administrativno-institucionalni okvir ODV, okvirna direktiva o vodama“ je postavila poseban naglasak na obezbjeđenje učešća javnosti u procesu izrade RBM planova.

Istovremeno, i postojeće zakonodavstvo u FBiH adresira ovu problematiku na veoma sličan način. Stoga je "Plan učešća javnosti" pripremljen uz korištenje slijedećih dokumenata:

EU Okvirna direktiva o vodama 49;

EU vodič br 8 "Učešće javnosti vezano za EU Okvirnu direktivu o vodama" 50 "EU horizontalno zakonodavstvo";

Zakon o vodama FBiH51;

Zakon o zaštiti okoliša FBiH52

Strategija upravljanja vodama FBiH 2010 - 202253;

Uredba o pravilima za učešće zainteresirane javnosti u postupku pripreme federalnih pravnih propisa i drugih akata⁵⁴.

„14.2. Ključni akteri/sudionici Za potrebe izrade plana učešća javnosti kao ključni akteri/sudionici u BiH/FBiH koji se trebaju aktivno uključiti u proces izrade, implementacije i ažuriranja Planova upravljanja vodama razvrstani su slijedeće kategorije:

Vladin sektor;

Lokalne zajednice;

Privreda/industrija;

Ostali relevantni pravni subjekti;

Nevladin sektor.

Sve komentare i primjedbe na nacrt ovog plana se trebaju dostaviti isključivo Agenciji za vodno područje rijeke Save sa naznakom "Komentari na plan upravljanja".

izvor: aarhus.ba